

UCHWAŁA Nr XXI/162/16
Rady Gminy Jedwabno
z dnia 30 listopada 2016 roku

w sprawie zatwierdzenia aktualizacji Planu Odnowy Miejscowości Szuć na lata 2007-2020.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. O samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2016 r. poz. 446) Rada Gminy Jedwabno uchwała, co następuje:

§ 1

Zatwierdza się aktualizację Planu Odnowy Miejscowości Szuć na lata 2007-2020, który stanowi załącznik Nr 1 do niniejszej uchwały, przyjętej Uchwałą Nr 1/2016 Zebrania Wiejskiego Sołectwa Szuć z dnia 05 kwietnia 2016 r., w związku z ubieganiem się o środki finansowe z Unii Europejskiej na lata 2014-2020.

§ 2

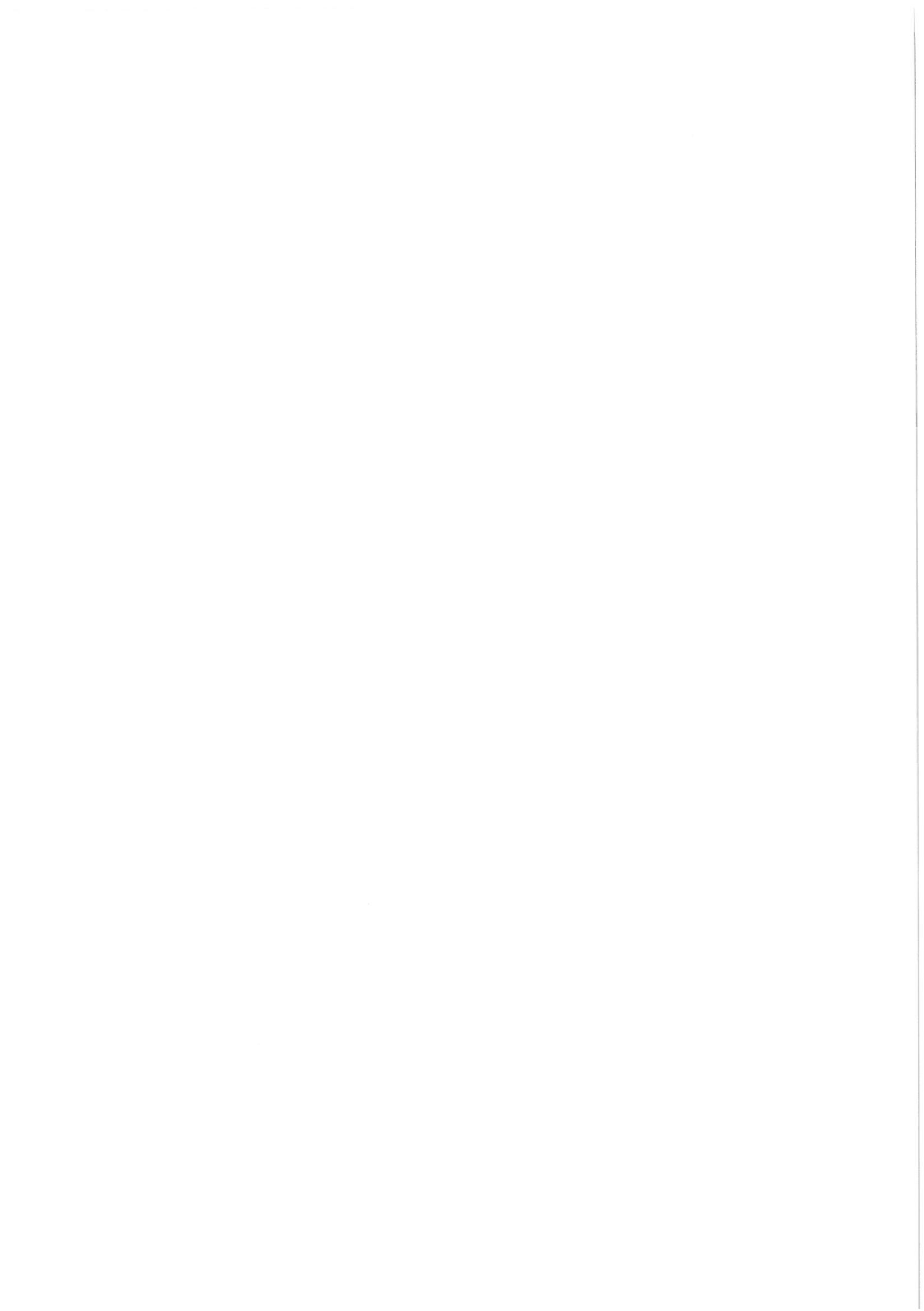
Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Jedwabno.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu na tablicy informacyjnej Urzędu Gminy.

Przewodnicząca
Rady Gminy Jedwabno

/Elżbieta Brzóska/

Załącznik Nr 1
do uchwały Nr XXI/162/16
Rady Gminy Jedwabno z dnia 30.11.2016r

PLAN ODNOWY MIEJSCOWOŚCI SZUĆ W GMINIE JEDWABNO POWIAT SZCZYCIEŃSKI NA LATA 2007 – 2020

SZUĆ 2016

Spis treści

I. Charakterystyka ogólna.....	3
1. Położenie.....	3
2. Klimat.....	3
3. Historia miejscowości.....	4
II. Charakterystyka społeczno – gospodarcza.....	7
1. Charakterystyka społeczna.....	7
2. Charakterystyka gospodarcza.....	11
III. Infrastruktura techniczna.....	15
1. Zaopatrzenie w wodę.....	15
2. Kanalizacja i oczyszczanie ścieków.....	15
3. Odpady stałe.....	15
4. Energetyka.....	15
5. Telekomunikacja i Internet.....	15
6. Komunikacja.....	16
IV. Analiza SWOT.....	17
V. Analiza zasobów sołectwa Szuć.....	19
VI. Wizja i program odnowy miejscowości.....	20
PODSTAWOWE PRIORYTETY PROGRAMU ROZWOJU MIEJSCOWOŚCI.....	21
Harmonogram realizacji Planu Odnowy Miejscowości Szuć.....	25
VII. Wdrażanie i monitorowanie Planu Odnowy Miejscowości.....	29
1. Wdrażanie Planu Odnowy Miejscowości.....	29
2. Monitorowanie realizacji Planu Odnowy Miejscowości.....	29

I. Charakterystyka ogólna.

1. Położenie.

Miejscowość Szuc położona jest na Mazurach. Znajduje się w gminie Jedwabno, w zachodniej części powiatu szczycieńskiego, w kompleksie leśnym Puszczy Napiwodzko – Ramuckiej. Położona jest około 3 kilometrów na południe od Jedwabna. Dwa kilometry na południe od Szuci przepływa rzeka Omulew, stanowiąca południową granicę sołectwa. Za rzeką, w odległości 2,5 kilometra od wsi znajdowała się kiedyś wieś Dębowiec, natomiast w odległości 5 kilometrów Małga. Obie te miejscowości dziś nie istnieją. Zostały zniszczone na początku lat pięćdziesiątych w celu utworzenia poligonu. Do czasu zlikwidowania poligonu na początku lat dziewięćdziesiątych XX wieku rzeka Omulew stanowiła jego północną granicę. W odległości 3 kilometrów na zachód od Szuci znajduje się wieś Nowe Borowe, przez którą biegnie szosa Szczytno – Nidzica. Trzy kilometry na wschód od wsi położona jest miejscowość Piduń, przez którą biegnie droga wojewódzka Olsztyn – Wielbark (droga nr 508). Szuc otaczają dwa duże kompleksy torfowych łąk, które są pozostałościami po dawnych jeziorach. Pierwszy z nich rozciąga się na północny wschód od wsi, dochodząc aż do drogi wojewódzkiej Jedwabno – Nidzica (droga nr 545). Jego nazwa, używana przez Mazurów, to Wielkie Łąki. Drugi kompleks łąk położony jest na południowy wschód od Szuci i ciągnie się aż do rzeki Omulew. Mazurskie nazwy tych łąk to Białki lub Bziołki. Na wskazanych łąkach, pod powierzchnią torfu, znajdują się znaczne zasoby kredy jeziornej. Poniżej znajduje się jeszcze ogromny omulewski zbiornik wód podziemnych.

2. Klimat.

Miejscowy klimat cechuje się częstą zmiennością warunków atmosferycznych. Fluktuacje stanów pogody są nawet większe niż w pozostałych nizinnych regionach kraju, co związane jest z różnorodnością fizjograficzną podłoża: urozmaiconą rzeźbą, występowaniem dużych kompleksów leśnych, obszarów podmokłych oraz bogatej sieci wód powierzchniowych.

Mazurska dzielnica klimatyczna – do której należy gmina Jedwabno – jest najchłodniejsza w nizinnej części Polski, a związane jest to głównie z chłodnymi zimami i wiosnami. Warunki te kształtują bardzo krótki okres wegetacyjny, który dla Szczytna wynosi tylko około 187 dni. Jest to wartość podobna jak dla Zakopanego. Dla porównania dla Szczecina i Wrocławia wynosi ona około 230 dni.

Średnie temperatury roczne wynoszą około $6,4^{\circ}\text{C}$ w Nidzicy i $6,5^{\circ}\text{C}$ w Szczytnie. Najniższe temperatury z wielolecia notowane są w lutym w Szczytnie – $4,7^{\circ}\text{C}$ i w styczniu w Nidzicy – $4,7^{\circ}\text{C}$, a najwyższe w lipcu (Szczytno $17,3^{\circ}\text{C}$, Nidzica $17,0^{\circ}\text{C}$). Średnia liczba dni gorących (powyżej 25°C) dla Szczytna wynosi 31, a dla Nidzicy – 26.

Roczne sumy opadów wynoszą średnio około 610 – 630 mm. Największe są latem (w lipcu około 85 mm), a najmniejsze wczesną wiosną (marzec) – 30 mm. Dni z opadem jest około 170 – 180 w roku. Pokrywa śnieżna utrzymuje się średnio około 117 dni w roku w Szczytnie i około 105 dni w Nidzicy.

Przeważają wiatry z kierunków: południowo – zachodniego, zachodniego i północno – zachodniego. Także dość często wiatry wieją z południowego – wschodu. Z tych kierunków wiatry wieją około 1,5 – 2 razy częściej niż z kierunków pozostałych. Przeważają wiatry słabe i o średniej prędkości. Wiatry silne i porywiste występują najczęściej jesienią i zimą. Najwięcej dni pochmurnych występuje późną jesienią (w grudniu), a najmniej późnym latem

(we wrześniu). Zachmurzenie generalne jest większe w okresie późnej jesieni i zimą, mniejsze w pozostałych porach roku.

Na klimat lokalny wpływ ma rzeźba terenu. Obniżenia terenowe przyczyniają się do zalegania chłodnego, wilgotnego powietrza, dużych wahań dobowych temperatury, mniejszej prędkości wiatrów, występowania przymrozków wczesną jesienią. Z powodu obniżenia terenu, torfowych łąk i znacznych zasobów wodnych w Szuci bardzo często występują mgły.

3. Historia miejscowości.

Nazwa wsi miała się wziąć od położonego tutaj osiedla Prusów o nazwie Sucz. Osiedle to wzięło swoją nazwę od otaczających je niegdyś jezior, które dziś nie istnieją (aktualnie to teren łąk). Zarówno nazwa wsi, jak i tych jezior, jest pochodzenia staropruskiego. Pochodzi ona od słów „suckans” i „suckis”, co w języku Prusów oznacza odpowiednio: „ryby” i „ryba”. Około 1750 roku ukształtowała się już oficjalna niemiecka nazwa „Schuttschen”, niemniej Mazurzy dalej, do czasów II wojny światowej, używali dawnej nazwy „Sucz”. Po wojnie wsi nadaną oficjalną nazwę „Szuć”. Położone obok Szuci jezioro, połączone z Omulwią, wymienia się w dokumentach z XVI i XVII wieku, obok stawu zamkowego w Nidzicy, pod nazwą „Schutsche Teich” („Szucki Staw”). Wedle dokumentów jeszcze w 1685 roku jezioro to miało 6 łąnów i 2 morgi powierzchni (ponad 100 hektarów). Łowiono w nim wówczas przede wszystkim leszcze i płotki, które ówczesni lokalni urzędnicy uznawali za najlepsze. Oficjalny przywilej założycielski wydał 4 kwietnia 1571 roku książę pruski Albrecht Fryderyk Hohenzollern. Szuć otrzymała wtedy 29 łąnów i 25 mórg chełmińskich ziemi (491 hektarów). Osadzono na nich 6 chłopów chełmińskich. Zarówno historycy polscy, jak i niemieccy, podkreślają, że jest to tylko data oficjalnego założenia wsi, natomiast sama osada istniała już wiele lat wcześniej, a jej początku należy upatrywać w osadnictwie Prusów. Jeszcze dokumenty z XVIII wieku wspominają o mieszkających w Szuci potomkach Prusów, a ich nazwiska występują we wsi do czasów II wojny światowej. Kolejny przywilej dla Szuci wydano 30 stycznia 1572 roku. Matthes Rasch otrzymał wtedy prawo prowadzenia karczmy. O młynie w Szuci wspomina się już w dokumencie z 19 grudnia 1586 roku. Wskazuje on, że młynarzem w Szuci był wówczas człowiek o nazwisku Gritzek. 14 marca 1588 roku przywilej na prowadzenie młyna w Szuci otrzymał niejaki Mysek. Młyn w Szuci był młynem wodnym, położonym tuż obok dzisiejszego mostu na Szuckiej Strudze w Szuci. Dokument z 1641 roku podaje, że młyn posiadał 1 koło wodne, nabierające wodę na siebie. Natomiast młynarz musiał wówczas oddawać do urzędu jako roczny czynsz 200 grzywien, 1 łaszt zboża (1 łaszt = 1823,28 litrów) i 2 świnię. Młyn korzystał z wód jeziora Szucki Staw.

2 lipca 1755 roku wydano dokument założycielski dla nowej wsi, odległej od Szuci o 3 kilometry, którą nazwano Szucki Piec (Schuttschenofen). W miejscowości tej istniała smolarnia. Według spisu urzędowego z 1756 roku mieszkało tam 6 smolarzy. Nazwa Szucki Piec wskazuje na związek tej miejscowości z Szucią. Aby nie doprowadzić do pożaru całej wsi wszelkie smolarnie tworzone w pewnej odległości od głównej części wsi. Z czasem smolarnie przekształcały się w drobne osiedla zamieszkałe przez smolarzy i ich rodziny, a potem stawały się samodzielnymi wsiami. Tak też było w przypadku Szuci i Szuckiego Pieca. Można przypuszczać, że smolarnia powstała przed oficjalnym założeniem Szuckiego Pieca i należała wówczas bezpośrednio do Szuci. Znajduje to odbicie w nazwie Szucki Piec, którą zgodnie z regułami językowymi należy odczytywać jako określenie pieca (smolarni) należącego do wsi Szuć. W dziele Johanna Friedricha Goldbecka „*Volständige Topographie des Königreich Preussen*” z 1785 roku, będącym w zasadzie spisem miejscowości, Szucki Piec występuje jako Schuttschen Theerofen. W tłumaczeniu na polski oznacza to Szucka

Smolarnia. Obok zaznaczono jeszcze, że właścicielem smolarni był król pruski. Dokument założycielski z 2 lipca 1755 roku był prawdopodobnie dokumentem nadającym smolarni i powstałemu przy niej osiedlu niezależność od Szuci. W ten sposób Szucki Piec stał się samodzielną wsią. Nazwę Szucki Piec miejscowość ta nosiła do 1945 roku. Po II wojnie światowej otrzymała ona nazwę Pidun. Ta nazwa pochodziła od nazwiska jednego z pierwszych mieszkańców wsi – Piduna.

W 1802 roku 12 chłopów małorolnych z Szuci otrzymało na nowiznach Lasów Napiwodzkich po 1,5 łana magdeburskiego ziemi. Dało to początek nowej wsi. Pochodzenie pierwszych mieszkańców spowodowało, iż wieś ta w początkach swego istnienia nazywała się Nowa Szuc. Taka nazwa widnieje także w urzędowym spisie z 1820 roku. Była ona jednak używana głównie przez ludność. Władze nazywały tą wieś Borowe. Później dla odróżnienia od Borowego w powiecie mrągowskim i majątku Borowe w pobliżu Kanigowa zmodyfikowały tę nazwę na Nowe Borowe. Z czasem nazwa ta stała się główną nazwą wsi.

Jak podaje spis Walda z 1820 roku, w 1817 roku Szuc liczyła wtedy 59 domów i 225 dusz (osób). Najważniejszym wydarzeniem w Szuci w tym czasie było powstanie szkoły. Według bliższych ustaleń szkoła ta istniała już w 1800 roku i miała charakter szkoły wędrującej, tzn. co jakiś czas przenoszono ją do domu innego gospodarza. W 1816 roku powstał samodzielny budynek szkolny, rozbudowany po kilkudziesięciu latach. W 1908 roku na jego miejscu wzniesiono nowy budynek szkoły, z czerwonej cegły, który istnieje do dnia dzisiejszego a funkcje szkolne pełnił do początku lat dziewięćdziesiątych XX wieku. Aktualnie znajdują się w nim mieszkania prywatne. Drugą połowę XIX wieku to okres w którym wieś zmieniła swoje oblicze wyznaniowe. Dominującą grupą pozostali oczywiście ewangelicy. Pojawili się natomiast Żydzi i katolicy. Największą jednak, obok ewangelików, grupę wyznaniową we wsi tworzyli baptyści. Szuc stała się w tym okresie największym skupiskiem baptystów w całym powiecie nidzickim, do którego wówczas należała. W 1895 roku mieszkało ich tutaj 44. Dla porównania można dodać, że w Nidzicy mieszkało w 1895 roku 2 baptystów a w należącym do powiatu nidzickiego Działdowie 4. Baptyści posiadali w Szuci własny cmentarz. Znajduje on się tuż za wsią, po prawej stronie drogi wiodącej do Dębowca. W 1895 roku Szuc liczyła 613 mieszkańców (296 mężczyzn i 317 kobiet). We wsi istniało 109 chałup. Powierzchnia wsi wynosiła 1724,8 ha. Podstawą rozwoju gospodarczego Szuci w tym okresie była separacja gruntów i melioracja terenów po dawnym jeziorze Szucki Staw. Separacja spowodowała, obok wymiernych korzyści gospodarczych, powstanie licznych kolonii wiejskich, które w dużej części były rozrzucone nad pięknie rozciągającą się w tych okolicach Omulwią. Melioracji terenów wsi dokonało Towarzystwo Melioracji Obszaru Omulwi. Powstało ono 24 czerwca 1857 roku i obejmowało wsie: Małga, Szuc, Dębowiec, Piec. Towarzystwo miało na celu zmeliorowanie bagien położonych w granicach tych czterech wsi. W 1883 roku liczyło 138 członków. W skład zarządu Towarzystwa wchodził przedstawiciel wszystkich czterech miejscowości. Małga i Szuc jako wsie zdecydowanie większe miały po 2 przedstawicieli, natomiast Dębowiec i Piec po jednym. W skład zarządu Towarzystwa wchodził każdorazowo: sołtys i radny z Małgi, sołtys i radny z Szuci, sołtys z Dębowca i sołtys z Pieca. Na początku istnienia Towarzystwa członkowie jego zarządu, z pochodzenia Mazurzy, w ogóle nie znali języka niemieckiego. Mówili tylko po polsku. Najważniejsze dokumenty musiały być sporządzane w związku z tym w dwóch egzemplarzach: po niemiecku i po polsku. Pracami melioracyjnymi objęto : na terenie Małgi – 434 ha, Szuci – 341 ha, Dębowca – 136 ha, Pieca – 114 ha. Na terenie Szuci najbardziej intensywne prace melioracyjne przeprowadzono tuż przed 1900 rokiem. Jak wynika z pisma rejencji królewieckiej z 9 kwietnia 1897 roku Towarzystwu Melioracji Obszaru Omulwi przyznano wówczas pomoc w wysokości 8.600 marek przeznaczoną na przeprowadzenie melioracji 105 ha łąk bagiennych w granicach sołectwa Szuc. Pieniądze te pochodziły z Funduszu Popierania Rolnictwa (Fonds zur Förderung der Landwirtschaft), który w $\frac{5}{8}$ tworzyły składki państwa a w $\frac{3}{8}$ składki prowincji.

W 1928 roku Szuć liczyła 552 mieszkańców a w 1939 roku 435 (234 mężczyzn i 201 kobiet). Ówczesne zatrudnienie ludności wsi można podzielić ze względu na sposób wykonywanej pracy: samodzielnie (na własny rachunek) – 163 osoby, pomoc w rodzinie (na przykład synowie pracujący w gospodarstwie ojca) – 159, urzędnicy – 9, robotnicy – 44. W Szuci było 3 krawców, stolarz, murarz, kowal, rzeźnik, krześlarz i kołodziej. Całkowita powierzchnia wsi w 1939 roku wynosiła 1561, 94 ha. Szuć posiadała wówczas 105 domów. Liczba kolonii wynosiła 20. W okresie międzywojennym istniał w Szuci Związek Rolny, zraszający rolników. Głównym zajęciem rolników była oczywiście produkcja mleka. W 1926 roku istniały we wsi 73 gospodarstwa rolne. 17 z nich to gospodarstwa małorolne, 31 to duże gospodarstwa, natomiast pozostałe 25 to wielkie gospodarstwa, których gospodarze określani są jako właściciele ziemscy.

W okresie przedwojennym mieszkańcy Szuci byli szykanowani przez władze hitlerowskie z powodu używania i pielęgnowania przez nich języka polskiego. Przysłana do Szuci przez hitlerowski Związek Dziewcząt Niemieckich (BDM) nauczycielka tkactwa o nazwisku Schotte donosiła hitlerowcom w liście z 1 marca 1936 roku, iż uczestniczki prowadzonego przez nią kursu tkactwa na początku posługiwały się głównie językiem polskim i dlatego pierwszego dnia nie rozumiała z tego co mówiły prawie żadnego słowa. Później Schotte oświadczyła im, że kobiety i dziewczęta, chcące brać udział w kursie, muszą mówić po niemiecku. Dopiero wtedy zaczęły one mówić w tym języku. Na końcu swego donosu Schotte ubolewała, że mimo to od czasu do czasu słyszy jeszcze polskie słowa. W piśmie z 3 marca 1936 roku grupa powiatowa NSDAP z Nidzicy informowała olsztyńską komórkę BDO (Bund Deutscher Osten – Związek Niemieckiego Wschodu), że prezes Związku Rolnego w Szuci posługuje się w godzinach urzędowania językiem polskim. W piśmie tym wymieniono też mieszkających w Szuci czytelników polskojęzycznej gazety „Mazur”. Byli to: Gottlieb Schuppeta, Gottliebe Turnau, Gustaw Jedamski, Michał Ittschek, Jan Pokraka, Jan Jedamski, Samuel Lorenz. W 1938 roku miejscowa policja poinformowała Bund Deutscher Osten w Olsztynie, że Gustaw Turnau z Szuci oficjalnie uznaje się za Polaka, rozwiesza polskie plakaty i agituje za wstąpieniem do Związku Polaków w Niemczech. Turnau pracował u budowniczego Markischa z Ulesia. Policja na temat jego pracy pisała do BDO: „Jak doniesiono uprawia na placu budowy szeroką propagandę na rzecz Polaków. Czyni to podczas przerw, czytając towarzyszom „Gazetę Warszawską” i starając się rozdzielać między nich egzemplarze „Mazura”. Turnauowi trzeba uniemożliwić uprawianie tego procederu”. Jednocześnie mieszkańcy Szuci w dalszym ciągu pielęgowali swoje stare mazurskie zwyczaje, przykładowo przygotowywaną corocznie przez dzieci bożonarodzeniową Jutrznę, czego dowodem jest słynne zdjęcie uczestników Jutrzn w Szuci z 1928 roku, zamieszczone w szeregu publikacji (między innymi A. Kossert, *Mazury. Zapomniane południe Prus Wschodnich*, Warszawa 2004, s. 130).

W dniu 27 maja 1945 roku w Nidzicy odbyło się oficjalne przekazanie przez Sowieców władzy nad miastem i powiatem. We wrześniu 1945 roku na obszarze Jedwabna istniały już nowe gminy: Jedwabno, Warchały i Wały z siedzibą w Kocie. Ten podział nie okazał się trwały. Słabe zaludnienie gminy Wały było jednym z głównych powodów szybkich zmian. Korekt dokonano jeszcze w 1945 roku. Zlikwidowano gminę Warchały a jej teren włączono do gminy Jedwabno. Szuć przeniesiono z gminy Jedwabno do gminy Wały, mimo, iż była odległa od Jedwabna tylko o niecałe 3 km. Do gminy Wały włączono też Piduń i Rekownicę. Miało to na celu wzmocnienie gminy Wały, i ludnościowo, i terytorialnie. Przez te poczynania gmina Wały była gminą bardzo specyficzną: nazywała się Wały, siedzibę miała w Kocie a największą miejscowością na jej terenie była Szuć. Stopień zasiedlenia tej gminy w pierwszych latach powojennych nie był wielki. W oficjalnych raportach dotyczących liczby ludności wyróżniano liczbę Polaków, Mazurów i Niemców. Na dzień 16 stycznia 1946 roku zamieszkiwało ją 683 mieszkańców, z czego 72 Polaków, 166 Mazurów i 445 Niemców. Zniszczenia wojenne na terenie gminy Wały były poważne. Oficjalne dane z 31 stycznia 1946

roku podają, iż na jej terenie spośród 485 gospodarstw rolnych było 258 zniszczonych, 188 zasiedlonych i 89 wolnych. Władze gminy zniszczenia wojenne pod względem zabudowań oceniały na 55 % a pod względem gospodarki na 85 %. Na początku lat pięćdziesiątych władze ogłosiły, iż Małga, Piec, Dębowiec Duży, Dębowiec Mały i kilka innych miejscowości (Kanwezy, Retkowo, Sadek, Ulesie, Puchałowo) zostaną ewakuowane a teren ten stanie się poligonem wojskowym. Jako powód tej decyzji podano wspomaganie przez tutejszych mieszkańców oddziałów zbrojnego podziemia. Mieszkańców wysiedlono, a wioski rozebrano. W Małdze pozostawiono jedynie wieżę kościelną, którą wojsko wykorzystywało jako punkt obserwacyjny. Siedzibę poligonu zlokalizowano w Muszakach. Utworzenie poligonu wpłynęło negatywnie także na miejscowości leżące przy jego granicach. W przypadku gminy Jedwabno były to Kot i Szuc. Obie wsie stały się w 1954 roku miejscowościami, za którymi kończą się drogi – dalej wstęp był zakazany. Za Szucią i Kotem rozpoczyna się ogromny i bezludny kompleks leśny rozciągający się aż do Muszak, Puchałowa i Przeździęka Wielkiego. Gmina Wały straciła z kolei sens bytu, gdyż przestały istnieć jej centralnie położone miejscowości. W latach dziewięćdziesiątych XX wieku poligon zlikwidowano.

W 1954 roku liczba mieszkańców Szuci wynosiła 277. W tymże roku zdecydowano o stworzeniu liczących po kilka wsi gromad, które miały zastąpić gminy. Na początku planowano na terenie gminy Wały utworzyć dwie gromady: w Kocie i w Szuci. W skład gromady w Szuci miały wejść Szuc, Piduń, Rekownica oraz tereny po nie istniejącej już Małdze i Przeganiu. Jednakże „biorąc opinie aktywu gminnego w sprawie podziału” uznano za niesłuszne przyłączenie Rekownicy do projektowanej gromady Szuc z uwagi na fakt, iż od Szuci dzieli ją 10 kilometrów a do Wesołowa jest tylko 5. W związku z tym Gminna Komisja Podziału Administracyjnego w Kocie w dniu 12 marca 1954 roku postanowiła oddać Rekownicę do gromady Wesołowo w gminie Wielbark, natomiast pozostałą część pierwotnie planowanej gromady Szuc, wraz z Piduniem oraz terenami po Małdze i Przeganiu, włączyć do gromady Jedwabno. Decyzję tą Szuc i Piduń przyjęły – jak napisano – „z zadowoleniem, oświadczając, że te gromady są ściśle powiązane gospodarczo i kulturalnie z gromadą Jedwabno”. Z dniem 1 stycznia 1955 roku nowo utworzone gromady Jedwabno, Burdąg i Nowy Dwór zostały włączone do powiatu szczycieńskiego. W 1967 roku Szuc miała 330 mieszkańców. Wraz z przywróceniem podziału na gminy od 01.01.1973 roku wieś wchodziła w skład gminy Jedwabno.

Historia Szuci jest dość dobrze udokumentowana i opracowana zarówno w publikacjach niemieckich, jak i polskich. Najważniejsze źródła niemieckojęzyczne to krótkie opracowania i informacje zawarte w pracach Maxa Meyhöfera (*Der Kreis Neidenburg*, Landshut 1968; *Die Landgemeinden des Kreises Neidenburg*, Landshut 1969) i Fritza Suchalli (*Die Geschichte des Dorfes Gedwangen (Jedwabno)*, Essen 1994) oraz materiał zdjęciowy opublikowany w „*Der Kreis Neidenburg/ Ostpreußen im Bild*” (tom I i II, Leer 1984 i 1986). Z polskojęzycznych to „*Szczytno. Z dziejów miasta i powiatu*” (Olsztyn 1962), „*Powiat szczycieński. Przeszłość – współczesność*” (Szczytno 2006) oraz najszersze opracowanie na temat Szuci autorstwa Sławomira Ambroziaka pod tytułem „*Szuc. Dzieje mazurskiej wsi*” (Rocznik Mazurski, T. VII/2003).

II. Charakterystyka społeczno – gospodarcza.

1. Charakterystyka społeczna.

1.1. Ludność.

Szuć w dniu 01.01.2007 roku liczyła 244 mieszkańców. Przez kilka wcześniejszych lat liczba ta spadała. W 2001 roku wynosiła ona 256 a w 2006 roku już tylko 238. Spadek w okresie lat 2001 – 2006 wyniósł więc 7,03 %. Jednak od chwili wejścia w życie pierwotnej wersji Planu Odnowy Miejscowości Szuć w 2007 roku liczba mieszkańców wsi wzrasta i w dniu 01.01.2016 osiągnęła 261 osób. Wzrost liczby mieszkańców Szuci w latach 2006 – 2016 aż o 9,66 %, należy traktować jako zahamowanie i odwrócenie bardzo negatywnego dla tej miejscowości trendu. Generalnie obszar gminy Jedwabno jest bardzo słabo zaludniony, przede wszystkim w części południowej i wschodniej z uwagi na znajdujące się tutaj duże kompleksy leśne (w tej części leży też Szuć). Gęstość zaludnienia wynosi w całej gminie Jedwabno tylko 12,42 os/km². Dla porównania w całym powiecie szczycieńskim wynosi ona 37 osób na km², w województwie warmińsko – mazurskim 60 os/km² a w skali całej Polski 123 os/km² (Źródło: GUS, Powierzchnia i ludność w przekroju terytorialnym w 2014 r., Warszawa 2014). Zaludnienie jest tu zatem 5 razy mniejsze niż średnie zaludnienie w województwie warmińsko – mazurskim i aż 10 razy mniejsze niż średnia w całej Polsce. Ten fatalny obraz poprawia w Szuci stosunkowo duży odsetek ludzi młodych – na tle całej gminy, innych miejscowości w gminie Jedwabno oraz województwa warmińsko – mazurskiego. Osoby w wieku przedprodukcyjnym wedle stanu na dzień 01.01.2007 roku stanowiły wśród mieszkańców Szuci 25,41 % (62 osoby), natomiast w gminie Jedwabno wskaźnik ten wynosił 20,76 % a w całym województwie warmińsko – mazurskim 23,2%. Wskaźnik ten plasował Szuć powyżej średniej w gminie i całym województwie, a wśród wszystkich osad w gminie Jedwabno na 4 pozycji, natomiast wśród pięciu największych wsi tej gminy (powyżej 200 mieszkańców) na miejscu pierwszym (dalej były: Witowo i Burdąg – po 21,43 %, Jedwabno – 20,31 %, Nowy Dwór – 19,68 %). Wedle stanu na dzień 01.01.2007 roku Szuć zamieszkiwała równa liczba kobiet i mężczyzn – po 122. Na dzień 01.01.2016 wieś zamieszkiwało 137 kobiet i 124 mężczyzn. Z biegiem lat zaznacza się więc przewaga ilościowa osób płci żeńskiej. Na dzień 26.10.2007 roku liczba bezrobotnych w gminie Jedwabno wynosiła 314 osób na 3859 mieszkańców ogółem. Stopień bezrobocia w Szuci wynosił ponad 20 %. We wsi w 2007 roku znajdowało się 61 budynków mieszkalnych, natomiast na początku 2016 roku liczba budynków mieszkalnych wynosiła w Szuci 66, co oznacza wzrost aż o 8,20 % w porównaniu do stanu z roku 2007.

Podsumowując wskazane dane, wskazać należy, iż największym problemem Szuci i okolic jest niewielkie zaludnienie oraz stosunkowo wysoki stopień bezrobocia. Istotne jest zatem podjęcie wszelkich działań mających na celu poprawę tych wskaźników.

1.2. Procesy migracyjne.

Dość wymiernym czynnikiem społecznym są zachodzące procesy migracyjne. Stosunkowo dużo młodych ludzi pozostaje w Szuci. Wyraźnie wyróżnia to miejscowość Szuć na tle pozostałych miejscowości gminy Jedwabno. Znamiennym jest, iż przy dużym odsetku ludzi młodych miejscowość ominęła fala emigracji do Wielkiej Brytanii i Irlandii. Jednocześnie, duża część tych, którzy kiedyś wyjechali do miast (Olsztyn, Śląsk itd.), powraca po latach w celu ponownego zamieszkania (emerytury bądź w celu spędzania urlopów i innych wolnych chwil). Osoby te budują w Szuci budynki mieszkalne. Podkreślenia wymaga też, że w latach 2008 – 2013 w miejscowości udało się zatrzymać sporą część pokolenia ówczesnych 30 – latków, którzy osiedli w Szuci na stałe i pobudowali tutaj własne budynki mieszkalne.

1.3. Struktura zawodowa.

Struktura zawodowa jest dość urozmaicona. Przede wszystkim mieszkańcy wsi to rolnicy i robotnicy leśni. Spora część mieszkańców pracuje jako kierowcy i mechanicy samochodowi. Liczna jest także grupa sprzedawców i robotników budowlanych (murarze, stolarze itd.). Duży odsetek mieszkańców stanowią emeryci i renciści. Specyficzną grupą,

jaka pojawiła się w ostatnich latach, są emeryci – górnicy. Charakterystyczną jest duża mobilność zawodowa mieszkańców Szuci. Pracują nie tylko w samej Szuci, ale także w Jedwabnie, Szczytnie i Olsztynie, poza tym wielu z nich charakteryzuje praca polegająca na częstym zmienianiu miejsca jej wykonywania (kierowcy, robotnicy budowlani, robotnicy leśni).

1.4. Oświata i kultura.

Dzieci i młodzież z Szuci uczęszczają do przedszkola, szkoły podstawowej i gimnazjum w Jedwabnie. Transport uczniom do Jedwabna zapewnia gmina poprzez prywatną firmę autobusową. Młodzież ponadgimnazjalna kształci się przede wszystkim w Szczytnie. Łącznie do wszystkich szkół uczęszcza około 60 osób.

W świetlicy wiejskiej w Szuci raz w tygodniu były prowadzone zajęcia edukacyjne dla trzech grup dzieci w wieku od lat 5 do 16, prowadzone przez dwie nauczycielki. Były one finansowane ze środków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Uczęszczało na nie około 35 – 40 dzieci. W chwili obecnej te zajęcia się nie odbywają.

Szuc w 2007 roku nie posiadała jakiegokolwiek punktu bibliotecznego. Najbliższą biblioteką była Gminna Biblioteka Publiczna w Jedwabnie. Od 2013 roku w świetlicy wiejskiej funkcjonuje punkt filialny GBP w Jedwabnie. We wsi nie ma też publicznie dostępnego Internetu.

1.5. Ochrona zdrowia.

Mieszkańcy Szuci korzystają z Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „WAMED” w Jedwabnie. Placówka ta zatrudnia lekarzy różnych specjalności (internista, pediatra, stomatolog, ginekolog, okulista, radiolog) oraz średni personel medyczny. Zapewnia usługi medyczne obejmujące badania lekarskie, leczenie chorób, opiekę nad kobietami ciężarnym i noworodkami, szczepienia ochronne i działania zapobiegawcze, diagnostykę, pielęgniarstwo środowiskowe i orzekanie o stanie zdrowia. Ponadto mieszkańcy wsi korzystają z przychodni specjalistycznych i szpitala w Szczytnie.

1.6. Bezpieczeństwo publiczne.

W Jedwabnie w 2007 roku znajdował się posterunek policji wraz z obsadą, został jednak zlikwidowany. Szuc obecnie posiada dzielnicowego, który jest przydzielony na teren całej gminy Jedwabno. Ponadto obydwie sklepy i kilka innych posesji w Szuci jest chronionych przez Agencję Ochrony „ALARMEX” poprzez założone alarmy i liczne patrole.

W Szuci działa Ochotnicza Straż Pożarna. Jest ona stowarzyszeniem zarejestrowanym w Krajowym Rejestrze Sądowym. W 2007 roku liczyła ona 25 członków dorosłych i 16 członków Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych. Obecnie liczy 55 członków. Źródłem jej finansowania są składki członkowskie oraz dotacje ze strony gminy i Związku Ochotniczych Straży Pożarnych. Jej siedziba mieści się w niewielkiej, przedwojennej remizie, wyremontowanej w 2001 roku. Posiada sprzęt niezbędny do gaszenia pożarów (brak sprzętu ratownictwa drogowego). Jeszcze w 2007 roku nie posiadała własnego samochodu, wobec czego jej działalność pożarnicza ograniczała się tylko do terenu Szuci i okolic. Główną przyczyną tego stanu rzeczy był brak stosownych środków finansowych. Jednak w 2008 roku gmina Jedwabno przy wsparciu strażaków kupiła używany lekki samochód marki Polonez (rocznik 1995), który służy w Szuci do dnia dzisiejszego. W latach 2011 – 2012 strażacy z Szuci wzbogacili się o sprzęt do działań ekologicznych na wodach, w tym nabyli łódkę. OSP w Szuci w ramach swej działalności prowadzi szeroką pracę z młodzieżą, wystawiając między innymi co roku do gminnych zawodów sportowo – pożarniczych 3 Młodzieżowe Drużyny Pożarnicze. Obok nich startuje również drużyna Seniorów. Drużyny te z reguły zajmują miejsca na podium. Ich treningi odbywają się na dawnym boisku wiejskim w Szuci. OSP Szuc działa również na rzecz swojej wsi aktywnie uczestnicząc w organizacji „Dni

Szuci” i innych wiejskich przedsięwzięć. Co roku, sama OSP, organizuje w Szuci pokaz swoich drużyn oraz imprezę ekologiczną pod nazwą „Święto Omulwi”. Impreza ta przyjmuje charakter festynu wiejskiego. Ponadto w 2013 roku OSP Szuc wydała publikację o OSP z terenu gminy Jedwabno oraz nakręciła film edukacyjny o szkodliwości wypalania traw. Podsumowując, miejscowa OSP jest jednym z istotnych elementów aktywności i działalności społecznej w Szuci.

1.7. Aktywność społeczna.

Zwrócić należy uwagę na kilka czynników społecznych występujących w Szuci. Przede wszystkim jest to rozwój aktywności społecznej mieszkańców Szuci. Na początku lat dziewięćdziesiątych XX wieku, wskutek upadku miejscowej szkoły i klubu „Ruch” oraz kosztów transformacji, w miejscowości zapanowała głęboka zapaść ekonomiczna i społeczna, rodząca poczucie wykluczenia społecznego. Brak w miejscowości jakiegokolwiek przestrzeni publicznej powodował rozpad miejscowej wspólnoty lokalnej. Wraz z końcem lat dziewięćdziesiątych mieszkańcy zauważając szkody spowodowane brakiem tej przestrzeni podjęli oddolnie szereg drobnych inicjatyw, mających na celu poprawienie warunków egzystencji społeczności wsi. Spowodowało to powstanie istotnych elementów spoiwa wspólnoty lokalnej wsi, nastąpił wzrost poczucia więzi lokalnej, a tym samym większe zaangażowanie w sprawy wsi i jej życie, ogarniające kolejnych mieszkańców. Można tu wymienić szereg przejawów: remont remizy OSP przez strażaków (2001), dokonanie z udziałem mieszkańców niezbędnych napraw świetlicy wiejskiej (2003 – 2004), organizacja szeregu imprez wiejskich w cyklu rocznym przez samych mieszkańców (karnawałowy bal przebierańców, turniej szachowy, turniej tenisa stołowego, wiejskie zawody strażackie, zawody w strzelaniu z wiatrówki, mecze siatkówki plażowej, mecze szóstek piłkarskich, ognisko „Pieczone ziemniaki”, imprezy andrzejkowe, imprezy sylwestrowe, akcje honorowego oddawania krwi oraz zorganizowane po raz pierwszy w 2007 roku „Dni Szuci” – impreza z założenia coroczna, odbywająca się w dniach 14 – 15 sierpnia). Generalnie nastąpił też wzrost zainteresowania mieszkańców różnymi sprawami wsi i całej gminy (np. rolnictwo, bezpieczeństwo, turystyka, lokalna polityka itd.). Rozmawia się o nich, dyskutuje. Przekłada to się na istnienie stosunkowo silnego i zorganizowanego samorządu wiejskiego. Istnienie silnej wspólnoty wiejskiej przejawia się też w różnego rodzaju formach samopomocy, prowadzonych samodzielnie przez mieszkańców wsi. Powoli rozwija się współpraca z innymi miejscowościami, w szczególności z Jedwabnem i Kotem. Od 2007 roku w miejscowości powstało też kilka nowych stowarzyszeń, poza istniejącą dotychczas OSP. Jest to Stowarzyszenie Koło Gospodyń Wiejskich w Szuci (założone w 2012), Stowarzyszenie na rzecz dawnej wsi Małga i obszaru Górnej Omulwi (założone w 2013) i Mazurskie Stowarzyszenie Regionalne (założone w 2014). Szczególnie KGW w Szuci wprowadziło w do lokalnej przestrzeni szereg nowych pomysłów, działań i przedsięwzięć. Generalnie Szuc jest postrzegana jako miejscowość samodzielna, aktywna, z dużym potencjałem organizacyjnym.

1.8. Obiekty użyteczności publicznej.

Istotnym ograniczeniem działalności wiejskiej był brak dostatecznych warunków materialnych. Chodzi przede wszystkim o wiejskie obiekty użyteczności publicznej (świetlica wiejska, boisko, brak placu zabaw itp.) oraz ich wyposażenie. Świetlica wiejska w Szuci jest jedynym budynkiem we wsi o charakterze otwartym, służącym miejscowej społeczności (remiza OSP ma powierzchnię jedynie 20 metrów kwadratowych i może służyć jedynie celom przeciwpożarowym). Budynek świetlicy powstał w 1967 roku i wymagał solidnych prac remontowych, w szczególności wymiany dachu, wymiany podłogi, ocieplenia, wykonania nowej elewacji itp. Jednocześnie samo otoczenie budynku wymagało zagospodarowania, w szczególności budowy nowego ogrodzenia. Prace remontowe wykonane dotychczas przez

mieszkańców wsi i gminę względnie przystosowały budynek do wykorzystania na cele wsi (konieczność wynikająca z braku innych możliwości). Aktualnie odbywają się w nim zajęcia edukacyjne i kulturalne, imprezy wiejskie. Niemniej do roli prawdziwego centrum kulturalno – oświatowego we wsi jeszcze mu daleko. Budynek świetlicy położony jest w centrum wsi i nie jest zamieszkały przez osoby fizyczne, jak też nie znajduje się w nim żadna instytucja. Składa się z jednego pomieszczenia połączonego z kuchnią oraz toalety i pomieszczenia gospodarczego. Wszyscy mieszkańcy mają do niego łatwy dostęp. Świetlica ma dostęp do bieżącej wody, odprowadzenia ścieków, energii elektrycznej. Przed 1990 rokiem budynek świetlicy był własnością sołectwa Szuć. Wraz z ustawą o samorządzie gminnym z 1990 roku zmienił się jego status. Stał się wtedy własnością gminy. Jednakże z tego powodu, że wcześniej był budynkiem sołeckim, wedle przepisów ustawy, gmina musi uzyskać zgodę mieszkańców wsi na dysponowanie nim (sprzedaż lub dzierżawę). Pozostaje on własnością gminy do dnia dzisiejszego. Świetlicą zarządza i opiekuje się bezpośrednio samorząd sołecki (sołtys, Rada Sołecka, zebranie mieszkańców wsi). Boisko wiejskie przed 2007 rokiem popadło w totalną degradację. Jest nierówne, zarośnięte, brakowało mu ogrodzenia i stosownego wyposażenia (ławki, bramki, itd.). Jednocześnie jego wielkość powoduje, iż można stworzyć tu prawdziwe wiejskie centrum sportowe. Wieś przed 2009 rokiem nie posiadała jakiegokolwiek placu zabaw, mimo, iż mieszka tutaj wiele dzieci. Podsumowując, w Szuci w 2007 roku występowało słabe zaplecze dla prowadzenia działalności oświatowo – kulturalnej i rekreacyjno – sportowej. Brak możliwości zagospodarowania czasu wolnego mieszkańców poprzez taką działalność przekłada się na zagrożenie patologiami społecznymi, przykładowo w postaci alkoholizmu lub możliwości zaistnienia narkomanii wśród młodzieży. Stan taki szczególnie mocno działa na młodzież. Wskutek obserwacji miejscowej młodzieży zauważono następujące problemy, wynikające w dużej mierze z braku wspomnianej bazy: palenie tytoniu, okazjonalne spożywanie alkoholu, przemoc i agresja, uzależnienie od telewizji, brak motywacji do nauki, niskie potrzeby edukacyjne.

2. Charakterystyka gospodarcza.

2.1 Rolnictwo.

Szuć jest przede wszystkim miejscowością o charakterze rolniczym. Łączna powierzchnia gospodarstw w 2007 roku wynosiła 485,19 ha a liczba rolników 41. Średnio na jednego gospodarza przypadało wtedy 11,83 ha ziemi. W 2016 roku liczba podmiotów posiadających ziemię rolną wynosiła 49 a łączny areal rolny wsi stanowiło 599,63 ha. Średnio na 1 podmiot przypada więc 10,76 ha. Podstawą rolnictwa jest produkcja mleka oraz hodowla bydła, prowadzone głównie w oparciu o duże kompleksy łąk i pastwisk otaczających Szuć. W 2016 roku produkcją mleczną w Szuci zajmowało się 9 rolników. Wskazane łąki i pastwiska mają przede wszystkim charakter torfowy i położone są na terenie pojeziernym, w związku z czym wymagają dużego nakładu prac melioracyjnych. Szczególnie istotne są tutaj bieżące prace melioracyjne i konserwacyjne na Kanale Szuć, nazywanym również Szucką Strugą. Kanał ten ma istotne znaczenie nie tylko dla samej Szuci ale również i dla całej gminy Jedwabno, gdyż służy jako ciek odprowadzający oczyszczone ścieki z oczyszczalni w Jedwabnie do rzeki Omulew. Uprawiane grunty orne (zboża, ziemniaki, kukurydza), klasy V i VI, stanowią jedynie uzupełnienie głównego profilu produkcji rolnej. Prym wśród gospodarstw wiodą gospodarstwa nastawione na rozwój i modernizację. W grupie tej znajduje się 7 gospodarstw. Są one motorem rozwoju rolniczego wsi, wprowadzając między innymi nowe maszyny i urządzenia oraz budując i modernizując budynki gospodarskie.

2.2. Leśnictwo.

Szuć otoczona jest dookoła bogatym kompleksem leśnym, nazywanym Puszcza Napiwodzko – Ramucką. Lasy te zajmują 66,18 % powierzchni gminy Jedwabno. Położone są przede wszystkim w części wschodniej, południowej i zachodniej gminy, wskutek czego Szuć znajduje się w ich centrum. Lasy te pełnią wiele funkcji, oddziałujących też na samą miejscowość: ochrony przyrody, rekreacji i turystyki, produkcji drewna budowlanego i opałowego oraz zachowania bazy genetycznej ekotypu sosny jej matecznego mikroregionu nasiennego. Wieś jest zapleczem pracowników dla dużych i małych firm leśnych obsługujących sąsiadujące z Szucią Nadleśnictwa Jedwabno i Szczytno. Jedna ze wskazanych firm posiada tutaj swoją bazę materiałowo – techniczną (magazyn, warsztat, maszyny). Wskutek powyższego miejscowość zamieszkuje sporo osób zatrudnionych przy pracach leśnych, posiadających stosowne kwalifikacje i uprawnienia. Zasób terenów leśnych powoduje, iż wiele mieszkańców znajduje latem dodatkowe zajęcie w postaci zbierania grzybów i innych owoców lasu.

2.3. Zasoby naturalne.

Bezpośrednio pod powierzchnią łąk w Szuci znajduje się złoża kredy jeziornej „Szuć”. Jego zasoby położone są w dwóch polach i wynoszą 2,9 miliona ton. Jest to największe udokumentowane złoża kredy jeziornej w województwie warmińsko – mazurskim. Nie jest ono eksploatowane, nie wydano też koncesji na jego eksploatację. Na terenie złoża, nad kredą jeziorną, znajduje się warstwa torfu przydatności rolniczej, ogrodniczej i być może balneologicznej o zasobie 0,5 mln tys. m³.

Pod miejscowością znajduje się znaczne zasoby wodne, w tym część ogromnego zbiornika wód podziemnych, określanego nazwą „omulewskiego zbiornika wód podziemnych”, mającego znaczenie strategiczne.

W miejscowości znajduje się czynna żwirownia, posiadająca koncesję na wydobycie. Jej właścicielem jest prywatny podmiot gospodarczy. Zapewnia on dostawę materiału wraz z transportem.

2.4. Turystyka i przyroda.

W Szuci powoli rozwija się turystyka, przy czym nie jest ona na takim stadium rozwoju, jak w innych miejscowościach gminy Jedwabno. Główną przyczyną takiego stanu rzeczy jest brak jeziora bezpośrednio obok wsi. Jednakże duża liczba jezior w najbliższej okolicy (Dłużek, Narty, Piduń, Rekownica) rekompensuje ten brak, natomiast w miejscowej turystyce widać coraz wyraźniejszy trend do lokowania się turystów z dala od „hałaśliwych” brzegów jezior, do których zawsze można przecież dojechać lub dojść spacerem. Jest to szansa dla miejscowości takich jak Szuć. Duże perspektywy niesie za sobą przebiegający nieopodal wsi szlak rzeki Omulew. W Szuci znajduje się wypożyczalnia kajaków, posiadająca aktualnie 16 kajaków dwuosobowych oraz dwa samochody i przyczepy do ich transportu. Obsługuje ona praktycznie cały ruch kajakowy na odcinku rzeki przebiegającym przez gminę Jedwabno. Ruch na rzece trwa z reguły od końca maja do początków września, przeważnie w soboty i niedziele, rzadziej w dni powszednie. Turyści mają możliwość swobodnego wyboru trasy, przy czym najczęściej wybierają około 5 – godzinny szlak biegnący tuż obok Szuci, od leśnictwa Dębowiec do nieistniejącej wsi Małga. Odcinek ten jest uważany za najbogatszy przyrodniczo fragment rzeki, będący w stanie naturalnym i pełen niespodzianek, przez co jest niezwykle atrakcyjny dla turystów. Przebiega między innymi obok rezerwatu ptaków „Małga”. Jednocześnie nie ma charakteru komercyjnego, tak jak jest to w przypadku Krutyni. Sam ruch kajakowy ma charakter sporadyczny. Na jego trasie nie ma jakiegokolwiek sklepu czy punktu sprzedaży. Brak też jakiegokolwiek infrastruktury „kajakowej” (pomosty, przystanie itp.). Wskazany szlak kajakowy stanowi istotne uzupełnienie wypoczynku dla turystów

przebywających na terenie gminy Jedwabno, jak też atrakcję dla mieszkańców okolicznych miejscowości i miast (Szczytno, Olsztyn, Nidzica itd.).

Turystów przyciągają do Szuci również bogate tereny leśne. Charakter powszechny ma jesienne grzybobranie w lasach obok Szuci. Skraje miejscowych lasów są wówczas gęsto obstawione samochodami osobowymi oraz autokarami. W sezonie letnim przez miejscowość przewija się sporo turystów wybierających wypoczynek na rowerach. Wiąże się to z faktem, iż przez Szuc, położoną nieco na uboczu i wśród lasów, wiedzie szereg dróg o charakterze leśnym, stanowiących atrakcję dla owych „rowerowych” turystów. Okolice Szuci są nadto bogate przyrodniczo. W pobliżu wsi, około 1 km od jej granic, znajduje się rezerwat „Małga”, będący jedną z największych europejskich ostoi żurawia. W trakcie jesiennych wędrówek nocuje tam około 1500 tych ptaków. W okresie wiosennym i jesiennym na polach w bezpośrednim sąsiedztwie Szuci żeruje stado liczące około 100 żurawi. W samym rezerwacie występuje również wiele innych rzadkich gatunków ptaków. Obok rezerwatu znajdują się ruiny po nieistniejącej wsi Małga, w tym bardzo znana wieża kościelna, które również mogą stanowić atrakcję turystyczną. Sama Małga i dolina Omulwi była w 1807 roku, w czasach napoleońskich, areną walk pomiędzy oddziałami polskimi i rosyjskimi. Opisał je, między innymi, Stefan Żeromski w „Popiołach”. W niedużej odległości od Szuci znajduje się następny rezerwat – „Dęby Napiwodzkie”, gdzie znajduje się 65 pomnikowych dębów w wieku około 350 lat, z których największy posiada obwód 600 cm. Sama Szuc znajduje się jednocześnie w obszarze chronionego krajobrazu i obszarze chronionym programem Natura 2000 – Dyrektywa Ptasia i Dyrektywa Siedliskowa. Projektowany jest tutaj również Park Krajobrazowy Puszczy Napiwodzko – Ramuckiej. Okolice wsi są bowiem niezwykle bogate przyrodniczo. Wojewódzki Konserwator Przyrody w Olsztynie w piśmie z 30 marca 2007 roku wskazał, iż teren wokół miejscowości Szuc „stanowi niezwykle cenny przyrodniczo fragment obszaru Natura 2000. Obejmuje on kompleks terenów otwartych (łąk, turzycowisk) położonych w zlewni bezpośredniej rzeki Omulew. Warunki hydrologiczne i glebowe stwarzają doskonałe warunki siedliskowe dla odbywania lęgów przez wiele gatunków ptaków, m.in. derkacza *Crex crex*, żurawia *Grus grus*, jarzębatki *Sylvia nisoria*. Teren ten jest również wykorzystywany jako łowisko przez ptaki drapieżne, w tym zagrożonego orlika krzykliwego *Aquila pomarina*. Utrzymaniu struktury siedlisk zgodnej z wymaganiami tych gatunków sprzyja prowadzone na tym terenie rolnictwo”. Ponadto na okolicznych łąkach swoje żeremia i tamy posiadają bobry, w lasach natomiast, obok bogactwa innej zwierzyny (dziki, jelenie itd.) występują również wilki. Bogactwo przyrody w połączeniu ze wspomnianymi lasami stanowi istotny element przyciągania do wsi turystów.

Poza opisanymi wyżej przejawami turystyki należy wspomnieć o turystach posiadających w miejscowości własne zabudowane posesje. Jest ich niewielu, jednakże występują. Duże natomiast znaczenie ma turystyka osób wychowanych w Szuci, które aktualnie mieszkają i pracują gdzie indziej (Warszawa, Olsztyn, Śląsk, Niemcy itd.). W okresach wakacyjnych, świątecznych i urlopowych osoby te wypoczywają wraz ze swoimi rodzinami właśnie w Szuci, najczęściej u swoich krewnych. Widać to szczególnie w okresie wakacji letnich, gdzie liczba dzieci i młodzieży przebywającej w Szuci praktycznie się podwaja. We wsi nie ma natomiast pensjonatów, istnieje jednak możliwość wynajęcia pokoi. Agroturystyka znajduje się na niskim poziomie, jednakże być może w najbliższej przyszłości nastąpi otwarcie gospodarstwa z jazdą konną. Generalnie Szuc nie posiada zbyt rozwiniętej infrastruktury turystycznej, przez co sam rozwój turystyki jest powolny. Wyjątkiem są tutaj wskazane sploty kajakowe. Rozbudowa infrastruktury turystycznej, przy opisanym wyżej potencjale turystycznym, pozwoliłaby miejscowości na znaczny rozwój turystyki. Hamować ją mogą natomiast ograniczenia związane z ochroną przyrody, w szczególności z programem Natura 2000.

2.5. Handel.

W Szuci znajdują się dwa sklepy spożywczo – przemysłowe. Jeden należy do Gminnej Spółdzielni w Jedwabnie a drugi stanowi własność prywatną. Obydwa dzieli odległość około 500 metrów. Sklep GS istnieje w obecnym miejscu od 1984 roku. Sklep prywatny powstał w 1997 roku i początkowo mieścił się w budynku świetlicy. Aktualnie posiada własny budynek. Mieszkańcy wsi zgodzili się na ulokowanie sklepu prywatnego w świetlicy, gdyż był to wówczas sposób na ratowanie niszczonego budynku, jak też w celu stworzenia we wsi konkurencji pomiędzy placówkami handlowymi. Wcześniej bowiem, gdy istniał tylko jeden sklep, jego zaopatrzenie pozostawiało wiele do życzenia, co odbijało się na mieszkańcach. Istniejąca obecnie konkurencja rozwiązuje problem zaopatrzenia mieszkańców i jest pozytywnie przez nich oceniana.

2.6. Negatywne uwarunkowania gospodarcze.

Jest kilka istotnych czynników negatywnie oddziałujących na wieś. W pierwszym rzędzie należy wymienić tutaj położenie na granicy dawnego poligonu w Muszakach. Jego granicą była tutaj rzeka Omulew. Na drugim brzegu rzeki, w celu utworzenia poligonu, zlikwidowano na początku lat pięćdziesiątych XX wieku dziewięć wsi, które wedle danych z 1939 roku liczyły około 2 500 mieszkańców. Położona na przeciwnym brzegu rzeki Szuc stała się w ten sposób miejscowością, za którą „kończy się świat”. Prowadzi tutaj tylko jedna droga asfaltowa, która się w Szuci kończy – dalej nie ma gdzie prowadzić. Na Omulwi spośród sześciu mostów funkcjonujących w okolicach Szuci po II wojnie światowej istnieje aktualnie tylko jeden drewniany, w nienajlepszym stanie. W najbliższej okolicy, po drugiej stronie rzeki, Szuc straciła trzy sąsiadujące wsie, które liczyły w 1939 roku około 800 mieszkańców. Spowodowało to nieodwracalne straty dla rozwoju tej miejscowości, które będą występować również w przyszłości. Trudno oczekiwać tutaj budowy istotnych szlaków drogowych, mostów itp. Wieś nie odnosiła praktycznie żadnych korzyści z istnienia poligonu. O takich korzyściach mogą mówić jedynie miejscowości w których zlokalizowano istotną poligonową infrastrukturę, jak też ich mieszkańcy pracowali przy obsłudze poligonu (Muszaki, Więckowo). Żaden spośród mieszkańców Szuci nie pracował w obsłudze poligonu, natomiast teren zaraz za rzeką był obszarem ostrych ćwiczeń, w związku z czym wstęp tam był surowo zakazany. Co więcej, w południowej części poligonu (aktualnie bezludnej), blisko swych baz, wojsko wykonało kilka kilometrów dróg asfaltowych. W okolicach Szuci nie powstał ani jeden fragment takiej drogi. Przed całkowitym upadkiem z powodu powstania poligonu Szuc uratował jedynie spory potencjał gospodarczy oraz położenie blisko Jedwabna.

Istotnym negatywem w rozwoju wsi są też ograniczenia wynikające z programu Natura 2000, przede wszystkim w zakresie zabudowy wsi. Dotychczasowa praktyka wskazuje, iż najmocniej uderzają one w rolników. Utrudniają bowiem budowę nowych obór, płyt gnojowych itp. Ograniczenia te mają najczęściej charakter proceduralny, związany z uzyskaniem szeregu pozwoleń, a tym samym przedłużający znacznie sam czas inwestycji. Objęcie wsi programem ochrony Natura 2000 wyklucza zarazem powstanie na jej terenie jakichś większych zakładów przemysłowych czy też dużych farm, istotnie mogących wpłynąć na rozwój gospodarczy wsi.

W Szuci występuje również brak publicznie dostępnego Internetu, zarówno dla stałych mieszkańców jak i dla turystów. Lokalny operator radiowy z Jedwabna zapewnia możliwość dostępu do sieci, z której korzystają w Szuci jednak tylko osoby prywatne, posiadające komputery. Osób tych w 2007 roku było 9. Do tego dochodzą osoby korzystające z dostępu do internetu oferowanego przez operatorów telefonii komórkowej. Pozostała część wsi pozbawiona jest dostępu do Internetu, głównie z powodu braku dobrego łącza internetowego stosownego sprzętu komputerowego oraz braku znajomości obsługi komputerów. Jednocześnie duża aktywność mieszkańców Szuci na lokalnych stronach internetowych www.jedwabno.com, www.jedwabno.pl i www.szuc.pl wskazuje na potrzebę i sens zapewnienia szerszego dostępu do Internetu w tej miejscowości. Aktualnie w internetowej

encyklopedii Wikipedia istnieje hasło „Szuc”, zawierające podstawowe informacji na temat miejscowości, jak też informacje takie znajdują się na wyżej wskazanej lokalnej stronie internetowej, niemniej jest to o wiele za mało dla promocji miejscowości tą drogą.

III. Infrastruktura techniczna.

1. Zaopatrzenie w wodę.

Szuc posiada wodociąg wybudowany w drugiej połowie lat osiemdziesiątych. Hydrofornia dla tej sieci znajduje się w Jedwabnie. Niezbędna jest modernizacja tej sieci oraz jej dalsza rozbudowa, w szczególności poprzez budowę sieci wodociągowej w kierunku miejscowości Pidun i Rekownica.

2. Kanalizacja i oczyszczanie ścieków.

Wieś posiada sieć kanalizacyjną grawitacyjno – tłoczną, która odprowadza ścieki do oczyszczalni ścieków w Jedwabnie. Wybudowano ją w 2003 roku. Wskazana sieć posiada w Szuci dwie przepompownie. Tylko zwarta zabudowa wsi znajduje się w granicach aglomeracji Jedwabno, określonej w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych. Sieć kanalizacyjna w Szuci wymaga modernizacji oraz dalszej rozbudowy, w szczególności poprzez budowę sieci kanalizacyjnej w kierunku miejscowości Pidun i Rekownica.

3. Odpady stałe.

Gospodarstwa domowe w Szuci posiadają własne pojemniki na śmieci zmieszane o pojemności 110 L. Wywózką ich zawartości, na podstawie umów zawartych z mieszkańcami a od 2013 roku na podstawie umowy z gminą Jedwabno, zajmuje się Remondis z Olsztyna (przed zmianą nazwy P.G.M. Spółka z o.o.). Wywóz śmieci zmieszanych odbywa się dwa razy w miesiącu. Tak jak w całej gminie Jedwabno również w Szuci wprowadzono system selektywnej zbiórki odpadów z wysegregowaniem następujących frakcji: papier, plastik, szkło.

4. Energetyka.

Wieś w energię elektryczną zaopatruje i obsługuje sieć „Energa” S.A. Koncern Energetyczny Oddział w Olsztynie. Miejscowość prawie w całości korzysta z linii energetycznej prowadzącej od strony Wielbarka, może jednak alternatywnie korzystać z zaopatrzenia w prąd również z kierunku Jedwabna (nie dotyczy to kolonii Szuci położonych w kierunku Rekownicy).

5. Telekomunikacja i Internet.

5.1 Telekomunikacja.

Szuc w całości objęta jest siecią telefonii stacjonarnej (światłowody), która powstała w 1999 roku. Wcześniej we wsi były jedynie dwa telefony, u sołtysa i w szkole. Wskazaną sieć wypierają jednak z powodzeniem operatorzy sieci komórkowych, głównie z powodu większej praktyczności i ekonomiczności telefonii komórkowej.

5.2 Internet.

Istniejąca w Szuci sieć światłowodowa telefonii stacjonarnej z przyczyn technicznych w małym zakresie pozwala na uruchomienie połączenia internetowego tą drogą. Na terenie miejscowości Jedwabno i Szuc działa sieć internetu radiowego, obsługiwana przez lokalnego operatora. Koszty instalacyjne wynoszą 150-200 zł, abonament miesięczny 45 zł. Aktualnie w Szuci znajduje się 9 abonentów tej sieci. Wszyscy to osoby prywatne. Istnieje również możliwość zainstalowania internetu poprzez łącze satelitarne. Koszt instalacyjny wynosi 500 zł, abonament miesięczny 140 zł. Możliwość dostępu do internetu dają operatorzy telefonii komórkowej. W Szuci nie ma dostępu do sieci internetu szerokopasmowego. Najbliższy punkt takiej sieci znajduje się w Jedwabnie, nie istnieje jednak odcinek „ostatniej mili”.

6. Komunikacja.

6.1. Komunikacja drogowa.

Położenie miejscowości na skraju dawnego poligonu spowodowało, iż przez Szuc nie biega drogi o charakterze przelotowym. Główną drogą jest droga powiatowa nr 1635 N, prowadząca z Jedwabna do Szuci i tu się kończąca. Posiada ona asfaltową nawierzchnię o znacznym stopniu zużycia i zniszczenia. Miejscowość posiada także połączenia drogowe z Piduniem i Nowym Borowym, o nawierzchni piaszczystej. Ponadto są jeszcze drogi piaszczyste prowadzące na kolonie miejscowości Szuc (wieś posiada 8 kolonii). Wszystkie one są w złym stanie. Komunikację w okolicach Szuci znacznie utrudnia brak mostów na Omulwi. Podsumowując sieć drogowa w bezpośrednich okolicach Szuci jest słabo rozwinięta. Sytuację poprawia fakt, iż pobliskie Jedwabno jest ważnym węzłem drogowym i posiada szereg dróg, prowadzących do Olsztyna, Olsztynka, Nidzicy, Wielbarka, Szczytna i Pasymia. Jednocześnie poprzez drogę Jedwabno – Nidzica jest połączenie z drogą ekspresową nr 7 Gdańsk – Warszawa.

6.2. Komunikacja autobusowa.

W 2007 roku stosunkowo dobrze przedstawiały się połączenia autobusowe. Wieś posiadała bezpośrednie połączenia ze Szczytnem, poprzez Jedwabno. W dni powszednie rano można było bezpośrednio dojechać nimi do pracy i szkół w Szczytnie, natomiast po południu powrócić. Stale korzystało z nich około 10 osób. W dni targowe (wtorek i piątek) były dodatkowe połączenia, którymi można było również bezpośrednio dojechać do Wielbarka. W sobotę i niedzielę nie dojeżdżały żadne autobusy. Wyjątkiem był tylko sezon letni, gdy w godzinach przedpołudniowych przyjeżdżał autobus, który kursował dodatkowo, także w dni powszednie. Sytuacja na lokalnym rynku komunikacji publicznej spowodowała, iż do 2016 roku miejscowość straciła praktycznie wszystkie połączenia autobusowe z wyjątkiem autobusów szkolnych do Jedwabna i Szczytna. Przystanek autobusowy w Szuci zlokalizowany jest przy centralnym skrzyżowaniu we wsi.

6.3. Komunikacja kolejowa.

Przez gminę Jedwabno nie przebiega jakiegokolwiek połączenie kolejowe. Najbliższa stacja kolejowa znajduje się w Pasymiu, odległym o 14 kilometrów od Szuci. Ponadto miejscowa ludność korzysta z dworców kolejowych położonych w Olsztynie, Nidzicy i Szczytnie. Stan infrastruktury kolejowej znacząco poprawiła modernizacja linii kolejowej Olsztyn – Szczytno – Szymany.

6.4 Komunikacja lotnicza.

W niedalekiej odległości od Szuci, w Szymanach koło Szczytna, znajduje się lotnisko międzynarodowe wraz z przejściem granicznym (Port Lotniczy „Olsztyn – Mazury”). Jego

ewentualny dalszy rozwój zapewni miejscowości dogodnie połączenie lotnicze na liniach krajowych i zagranicznych. Mieszkańcy Szuci korzystają z połączeń z portów lotniczych w Gdańsku i Warszawie.

IV. Analiza SWOT.

Poprzez analizę SWOT przeanalizowano mocne i słabe strony miejscowości Szuc oraz istniejące szanse i zagrożenia. Pozwala to na określenie obecnej sytuacji w miejscowości oraz przyszłych kierunków rozwoju. Wskazana analiza zawiera szereg informacji i elementów będących wyróżnikiem, swoistymi znakami szczególnymi, miejscowości Szuc i jej najbliższych okolic. Szczegółowe zbadanie tych informacji i elementów pozwala na wykorzystanie istniejących mocnych stron i szans miejscowości przy jednoczesnym zniwelowaniu słabych stron i ominięciu zagrożeń.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Aktywna i otwarta społeczność lokalna ▪ Kapitał ludzki (młodość, wykształcenie) ▪ Czyste środowisko ▪ Walory przyrodniczo – krajobrazowe (rezerваты przyrody „Małga i „Dęby Napiwodzie”, obszar chronionego krajobrazu Puszczy Napiwodzko – Ramuckiej) ▪ Duże kompleksy leśne ▪ Objęcie programem Natura 2000 (Dyrektywa Ptasia i Siedliskowa) ▪ Bliskość szlaku rzeki Omulew ▪ Spływy kajakowe ▪ Rozwinięte rolnictwo ▪ Sieć kanalizacyjna ▪ Wolne tereny i obiekty do zagospodarowania ▪ Surowce naturalne (drewno, żwir, torf, złoża kredy jeziornej, ogromne złoża wód podziemnych – omulewski zbiornik wodny) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Słabe zaludnienie ▪ Brak odpowiedniego zaplecza dla działalności kulturalno – oświatowej ▪ Brak odpowiedniego zaplecza dla działalności rekreacyjno – sportowej ▪ Brak odpowiedniego zaplecza i oferty dla zapewnienia dzieciom i młodzieży spędzania wolnego czasu ▪ Brak „równych szans” dla dzieci i młodzieży ▪ Słabo rozwinięta turystyka (noclegi, agroturystyka, oferta turystyczna) ▪ Brak należytego zagospodarowania turystycznego szlaku rzeki Omulew ▪ Brak zagospodarowania wiejskich placów ▪ Brak publicznego dostępu do Internetu ▪ Mała ilość sprzętu komputerowego oraz brak umiejętności obsługi komputerów ▪ Ograniczenia wynikające z programu Natura 2000 ▪ Wysoki odsetek bezrobotnych ▪ Położenie na skraju dawnego poligonu wojskowego

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Położenie na Mazurach ▪ Zagospodarowanie szlaku rzeki Omulew ▪ Rozwój turystyki ▪ Ochrona bogactwa przyrody ▪ Rozwój rolnictwa ▪ Remont i modernizacja świetlicy 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Niski przyrost naturalny ▪ Bezrobocie ▪ Poczucie wykluczenia społecznego ▪ Patologie społeczne (alkoholizm, narkomania, przestępczość) ▪ Migracja młodzieży do większych

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Budowa placu zabaw ▪ Modernizacja boiska wiejskiego ▪ Rozwój aktywności społecznej mieszkańców ▪ Doksztalcanie mieszkańców – szkolenia i kursy ▪ Sprzyjająca polityka regionalna, w tym mająca na celu rozwój obszarów wiejskich ▪ Dostęp do kapitałów i środków pomocowych, w tym do pochodzących z Unii Europejskiej i Fundacji Wspomagania Wsi ▪ Pomoc finansowa i merytoryczna gminy ▪ Pozyskanie inwestorów i sponsorów ▪ Tworzenie nowych miejsc pracy ▪ Promocja sołectwa i gminy, przede wszystkim w Internecie ▪ Szeroki dostęp do Internetu ▪ Edukacja informatyczna mieszkańców (nauka obsługi komputera) ▪ Rozwój współpracy z sąsiednimi miejscowościami (Jedwabno, Kot, Nowe Borowe, Piduń, Rekownica) ▪ Współpraca z Zespołem Szkół w Jedwabnie i Gminnym Ośrodkiem Kultury w Jedwabnie ▪ Pomoc fundacji i innych instytucji (np.: Stowarzyszenie Klub Pro Publico Bono, Fundacja Wspomagania Wsi, Stowarzyszenie Towarzystwo Przyjaciół Jedwabna, Ochotnicza Straż Pożarna w Szuci, Nadleśnictwo Jedwabno) ▪ Rozwój gospodarczy oparty o posiadane zasoby naturalne ▪ Port lotniczy „Olsztyn – Mazury” w Szymanach ▪ Budowa bazy hotelowej w okolicy 	<p>miejscowości i miast</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Emigracja za granicę osób w wieku produkcyjnym ▪ Brak rozwoju życia kulturalnego ▪ Brak możliwości zapewnienia dzieciom i młodzieży „równych szans” ▪ Brak zintegrowanego i aktywnego społeczeństwa ▪ Brak środków finansowych ▪ Brak doświadczenia w pozyskiwaniu środków z Unii Europejskiej ▪ Faktyczna izolacja wsi z powodu peryferyjnego położenia na skraju dawnego poligonu wojskowego ▪ Zahamowanie rozwoju wsi z powodu ograniczeń nałożonych programem Natura 2000 ▪ Zbyt wolny rozwój terenów wiejskich
---	---

V. Analiza zasobów sołectwa Szuć.			
			Aktywna młodzież.
Co daje utrzymanie?	Gospodarstwa rolne, praca w sferze produkcyjno – usługowej poza wsią, emerytury, renty, pomoc społeczna i zasiłki dla bezrobotnych.	Co ma dać utrzymanie?	Praca w sferze produkcyjno – usługowej we wsi i poza wsią, gospodarstwa rolne, działalność gospodarcza i turystyka.
Jak zorganizowani są mieszkańcy?	Sołtys, Rada Sołecka, Zgromadzenie mieszkańców, Radny Gminny, OSP, stowarzyszenia.	W jaki sposób ma być zorganizowana wieś i mieszkańcy?	Stowarzyszenia turystyczne i kulturalne, aktywne grupy lokalne, rolnicze grupy producenckie.
W jaki sposób mieszkańcy rozwiązują problemy?	Własne działania samorządu sołeckiego i mieszkańców. Sporadyczne zebrania wiejskie, indywidualne interwencje u władz gminnych.	W jaki sposób mają być rozwiązywane problemy?	Utworzenie grup działania dla rozwiązywania poszczególnych problemów. Okresowe spotkania i zebrania wiejskie, spotkania Rady Sołeckiej, spotkania z władzami gminy, zwiększenie przepływu informacji między mieszkańcami
Co proponuje dzieciom i młodzieży?	Świetlica wiejska i zdewastowane boisko wiejskie. Brak placu zabaw. Słaba oferta oświatowo – kulturalna i rekreacyjno – sportowa.	Co zaproponujemy dzieciom i młodzieży?	Nowoczesna świetlica wiejska stanowiąca centrum kulturalne, plac sportowy, plac zabaw, dostęp do Internetu, spływy kajakowe.

VI. Wizja i program odnowy miejscowości.

Szuć posiada stosunkowo rozwiniętą infrastrukturę techniczną i gospodarczą, wymaga jednak ona modernizacji i dalszej rozbudowy. Natomiast pod względem infrastruktury użyteczności publicznej sytuacja nie przedstawia się najlepiej. Infrastruktura ta wymaga znacznego wsparcia finansowego, materialnego i intelektualnego. Zachodzące procesy oddolnej aktywności i integracji wskazują, iż inwestycje w tym kierunku mogą przynieść miejscowości najbardziej wymierne korzyści. Jednocześnie niski poziom zaludnienia oraz stosunkowo wysokie bezrobocie wśród mieszkańców potwierdzają słuszność inwestowania w Szuć w sferę społeczną. Wskutek przeprowadzonych analiz stwierdzono, iż najbardziej obiecującym kierunkiem rozwoju miejscowości jest rozwój kapitału ludzkiego i społecznego, a tym samym koniecznym jest inwestowanie w ten kapitał. W pierwszym rzędzie należy wymienić tu stworzenie należytej bazy oświatowo – kulturalnej i sportowo – rekreacyjnej oraz zapewnienie odwiedzającym ją interesującej oferty (Internet, zajęcia, koła zainteresowań itd.), budowę nowoczesnego placu sportowego oraz placu zabaw. W dalszej perspektywie jest zagospodarowanie terenu wsi i podniesienie atrakcyjności turystycznej miejscowości.

Środki finansowe na powyższe działania można pozyskać z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013 (PROW 2007 – 2013) oraz Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020 (PROW 2014 – 2020) – Działania pod nazwą *Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej* oraz *Odnowa i rozwój wsi*. Ponadto środki na realizację Planu Odnowy Miejscowości Szuć można pozyskać z budżetu Gminy Jedwabno (GJ), Funduszu Sołectkiego (FS), Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury (RPO), Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie (WFOŚiGW), Starostwa Powiatowego w Szczytnie (SP), Wojewody Warmińsko – Mazurskiego (WW-M). Wsparcie można też uzyskać z programów Fundacji Wspomagania Wsi i fundacji korporacyjnych oraz ze środków organizacji pozarządowych i innych darczyńców. Istotnym elementem jest uzyskanie wsparcia finansowego i merytorycznego ze strony Gminy Jedwabno. Konieczne są także działania i inicjatywy własne samorządu sołectkiego i mieszkańców wsi Szuć. Pomocna będzie również merytoryczna współpraca z lokalnymi organizacjami pozarządowymi. W realizację programu rozwoju wsi winien zostać również zaangażowany, szczególnie w zakresie przygotowania oferty kulturalno – oświatowej, Gminny Ośrodek Kultury w Jedwabnie, Gminna Biblioteka Publiczna w Jedwabnie oraz Zespół Szkół w Jedwabnie.

PODSTAWOWE PRIORYTETY PROGRAMU ROZWOJU MIEJSCOWOŚCI

PRIORYTET 1.

OCHRONA I WYKORZYSTANIE ZABYTKOWYCH OBIEKTÓW ARCHITEKTONICZNYCH

Cel 1: *Wyodrębnienie i zagospodarowanie obszaru wsi.*

PROJEKT:

1. Zagospodarowanie terenu cmentarza baptystów i terenu wokół kapliczek wiejskich.

PRIORYTET 2.

PODNOSZENIE ATRAKCYJNOŚCI INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ, KULTURALNEJ, SPORTOWEJ I TURYSTYCZNEJ.

Cel 1: *Rozbudowa infrastruktury oświatowo – kulturalnej.*

PROJEKTY:

1. Zagospodarowanie terenów wokół budynku świetlicy wiejskiej.
2. Rozbudowa budynku świetlicy wiejskiej i jej wyposażenie.
3. „Internetem po Europie” – urządzenie w świetlicy kawiarenki internetowej.

Cel 2: *Rozbudowa infrastruktury rekreacyjno – sportowej.*

PROJEKTY:

1. Modernizacja boiska sportowego.
2. Stworzenie i doposażenie placu zabaw dla dzieci.
3. Stworzenie siłowni napowietrznej.

Cel 3: *Rozbudowa infrastruktury turystycznej.*

PROJEKTY:

1. Zagospodarowanie szlaku rzeki Omulew (m.in. budowa przystani kajakowej).
2. Wyznaczenie, realizacja i oznakowanie ścieżek pieszych i rowerowych oraz tras konnych.
3. Promocja walorów rekreacyjno – wypoczynkowych wsi (Internet, wydanie folderu i pocztówek).

PRIORYTET 3.

OCHRONA DZIEDZICTWA KULTURALNEGO I TRADYCJI LOKALNYCH

Cel 1: *Odnowa kultury.*

PROJEKTY:

1. Organizowanie imprez promujących i integracyjnych dla mieszkańców i turystów.
2. „Z tradycją w przyszłość” – stworzenie własnej strony internetowej.
3. Organizacja zajęć edukacyjno – kulturalnych.
4. Wydanie publikacji książkowych o Szuci i okolicach.
5. Tworzenie zespołów muzycznych i folklorystycznych.
6. Utworzenie muzeum regionalnego.
7. Utworzenie wsi tematycznej.
8. Realizacja filmów o Szuci i okolicach.
9. Realizacja przedstawień teatralnych.

PRIORYTET 4.

MODERNIZACJA ISTNIEJĄCEGO SYSTEMU KOMUNIKACJI DROGOWEJ

Cel 1: Unowocześnienie infrastruktury komunikacyjnej.

PROJEKTY:

1. Przebudowa drogi powiatowej nr 1635 N Jedwabno – Szuć. Jedwabno – Szuć, Szuć – Kolonia Szuć.
2. Remont dróg gminnych Szuć – Kolonia Szuć, Szuć – Piduń, Szuć – Małga, Szuć – Jedwabno.
3. Remont przepustów melioracyjnych na drogach gminnych w sołectwie Szuć.
4. Modernizacja istniejącego przystanku autobusowego i budowa zatoczki autobusowej.
5. Budowa chodników.
6. Budowa ścieżek rowerowych.

PRIORYTET 5.

WSPIERANIE INCJATYW INDYWIDUALNYCH MIESZKAŃCÓW GMINY, SZCZEGÓLNIIE ROLNIKÓW W DZIAŁANIACH NA RZECZ ODNOWY WSI.

Cel 1: Rozwój małej przedsiębiorczości

PROJEKTY:

1. Wspieranie rodzącej się działalności gospodarczej poprzez jej promowanie i organizację szkoleń.
2. Utworzenie spółdzielni socjalnej.
3. Tworzenie nowych przedsiębiorstw i miejsc pracy.

Cel 2: Rozwój rolnictwa

PROJEKTY:

1. Konserwacja istniejącej sieci rowów melioracyjnych.
2. Utworzenie grupy producenckiej.
3. Utworzenie spółki wodnej.
4. Modernizacja gospodarstw rolnych.

PRIORYTET 6.

POPRAWA BEZPIECZEŃSTWA I OCHRONY PRZECIWPOŻAROWEJ.

Cel 1: Rozbudowa systemu ochrony przeciwpożarowej.

PROJEKTY:

1. Dopuszaenie OSP Szuć w samochód ratowniczo - gaśniczy.
2. Budowa nowej remizy dla OSP Szuć.
3. Dopuszaenie OSP Szuć w sprzęt ratowniczo – gaśniczy.

Cel 2: Zapewnienie bezpieczeństwa i porządku publicznego.

PROJEKTY:

1. Rozbudowa systemu monitoringu wizyjnego.
2. Realizacja akcji prewencyjnych i edukacyjnych.

PRIORYTET 7.

BUDOWA, ROZBUDOWA I MODERNIZACJA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ.

Cel 1: Budowa i modernizacja sieci wodociągowej.

PROJEKTY:

1. Budowa sieci wodociągowej w kierunku miejscowości Piduń i Rekownica.
2. Wymiana i modernizacja istniejącej sieci wodociągowej.

Cel 2: Budowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej.

PROJEKTY:

1. Budowa sieci kanalizacyjnej w kierunku miejscowości Piduń i Rekownica.
2. Modernizacja przepompowni ścieków.

Cel 3: Budowa i modernizacja systemu oświetlenia ulicznego.

PROJEKTY:

1. Budowa oświetlenia.
2. Modernizacja istniejącego oświetlenia.

PRIORYTET 8.

OCHRONA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO.

Cel 1: Zachowanie lokalnych zasobów przyrodniczych.

PROJEKTY:

1. Inwentaryzacja zasobów przyrodniczych.
2. Ograniczanie zagrożeń dla lokalnej przyrody.
3. Ochrona ekosystemów wodnych i łąkowych.

Cel 2: Edukacja ekologiczna.

PROJEKTY:

1. Promocja walorów przyrodniczych.
2. Prowadzenie akcji i kampanii edukacyjnych.

Harmonogram realizacji Planu Odnowy Miejscowości Szuć

Priorytet	Cel	Projekt	Wartość	Źródło finansowania	Termin realizacji
Ochrona i wykorzystanie zabytkowych obiektów architektonicznych	Wyodrębnienie i zagospodarowanie obszaru wsi.	Zagospodarowanie terenu cmentarza baptystów i terenu wokół kapliczek wiejskich.	15 000 zł	FS, WFOŚiGW.	2008 – 2020
		Zagospodarowanie terenów wokół budynku świetlicy wiejskiej.	100 000 zł	FS, PROW	2008 – 2020
Podnoszenie atrakcyjności infrastruktury społecznej, kulturalnej, sportowej i turystycznej.	Rozbudowa infrastruktury oświatowo – kulturalnej.	Rozbudowa budynku świetlicy wiejskiej i jej wyposażenie.	200 000 zł	FS, PROW, GJ	2008 – 2020
		„Internetem po Europie” – urządzenie w świetlicy kawiarenki internetowej.	50 000 zł	FS	2008 – 2020
		Modernizacja boiska sportowego.	100 000 zł	FS, PROW	2008 – 2020
		Stworzenie i doposażenie placu zabaw dla dzieci.	100 000 zł	FS	2008 – 2020
		Stworzenie siłowni napowietrznej.	30 000 zł	FS, GJ	2016 – 2020
Rozbudowa infrastruktury turystycznej.	Rozbudowa infrastruktury turystycznej.	Zagospodarowanie szlaku rzeki Omulew (m.in. budowa przystani kajakowej).	100 000 zł	FS, PROW, WFOŚiGW	2008 – 2020
		Wyznaczenie, realizacja i oznakowanie ścieżek pieszych i rowerowych oraz tras konych.	300 000 zł	FS, PROW	2008 – 2020
		Promocja walorów rekreacyjno – wypoczynkowych wsi (Internet, wydanie folderu i pocztówek).	30 000 zł	FS, PROW	2008 – 2020
	Odnowa kultury	Organizowanie imprez promujących i integracyjnych dla mieszkańców i turystów.	300 000 zł	FS, PROW, UG	2008 – 2020

Ochrona dziedzictwa kulturalnego i tradycji lokalnych		„Z tradycją w przyszłość” – stworzenie i prowadzenie własnej strony internetowej.	10 000 zł	FS, PROW	2009 – 2020		
		Organizacja zajęć edukacyjno – kulturalnych.	50 000 zł	FS, PROW	2016 – 2020		
		Wydanie publikacji książkowych o Szuci i okolicach.	30 000 zł	FS, PROW	2016 – 2020		
		Tworzenie zespołów muzycznych i folklorystycznych.	30 000 zł	FS, PROW	2016 – 2020		
		Utworzenie muzeum regionalnego.	50 000 zł	FS, PROW	2016 – 2020		
		Utworzenie wsi tematycznej.	50 000 zł	FS, PROW	2016 – 2020		
		Realizacja filmów o Szuci i okolicach.	30 000 zł	FS, PROW	2016 – 2020		
		Realizacja przedstawień teatralnych.	50 000 zł	FS, PROW	2016 – 2020		
		Przebudowa drogi powiatowej nr 1635 N Jedwabno – Szuć.	1 500 000 zł	GJ, SP, W-WM	2009 – 2020		
		Remont dróg gminnych Szuć – Kolonia Szuć, Szuć – Piduń, Szuć – Małga, Szuć – Jedwabno.	40 000 zł	GJ, FS	2009 – 2020		
Modernizacja istniejącego systemu komunikacji drogowej	Unowocześnienie infrastruktury komunikacyjnej.	Remont przepustów melioracyjnych na drogach gminnych w sołectwie Szuć.	15 000 zł	GJ	2016 – 2020		
		Modernizacja istniejącego przystanku autobusowego i budowa zatoczki autobusowej.	20 000 zł	GJ, SP	2009 – 2020		
		Budowa chodników.	300 000 zł	SP, GJ	2009 – 2020		
		Budowa ścieżek rowerowych.	1 000 000 zł	GJ, PROW	2016 – 2020		
		Wspieranie rodzącej się działalności gospodarczej poprzez jej promowanie i organizację szkoleń.	50 000 zł	PROW	2008 – 2020		
		Utworzenie spółdzielni socjalnej.	100 000 zł	PROW	2016 – 2020		
		Wspieranie inicjatyw indywidualnych mieszkańców gminy, szczególnie rolników w	Rozwój małej przedsiębiorczości				

działaniach na rzecz odnowy wsi.			Tworzenie nowych przedsiębiorstw i miejsc pracy.	100 000 zł	PROW	2016 – 2020
	Rozwój rolnictwa		Konserwacja istniejącej sieci rowów melioracyjnych.	500 000 zł	PROW	2014 – 2020
Poprawa bezpieczeństwa i ochrony przeciwpożarowej.			Utworzenie grupy producenckiej.	200 000 zł	PROW	2016 – 2020
			Utworzenie spółki wodnej.	200 000 zł	PROW	2016 – 2020
			Modernizacja gospodarstw rolnych.	1 000 000 zł	PROW	2014 – 2020
			Doposażenie OSP Szuć w samochód ratowniczo – gaśniczy.	80 000 zł	GJ	2016 – 2020
			Budowa nowej remizy dla OSP Szuć.	300 000 zł	GJ	2016 – 2020
			Doposażenie OSP Szuć w sprzęt ratowniczo – gaśniczy.	50 000 zł	GJ, WFOŚiGW	2016 – 2020
			Rozbudowa systemu monitoringu wizyjnego.	20 000 zł	FS	2016 – 2020
			Realizacja akcji prewencyjnych i edukacyjnych.	20 000 zł	FS	2016 – 2020
			Budowa sieci wodociągowej w kierunku miejscowości Piduń i Rekownica.	1 000 000 zł	PROW	2017 – 2020
			Wymiana i modernizacja istniejącej sieci wodociągowej.	100 000 zł	GJ	2017 – 2020
Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej.			Budowa sieci kanalizacyjnej w kierunku miejscowości Piduń i Rekownica.	2 000 000 zł	PROW	2017 – 2020
			Modernizacja przepompowni ścieków.	50 000 zł	GJ	2017 – 2020
			Budowa oświetlenia.	100 000 zł	GJ, FS, RPO	2017 – 2020
			Modernizacja istniejącego oświetlenia.	20 000 zł	GJ, FS, RPO, WFOŚiGW	2017 – 2020

Ochrona dziedzictwa przyrodniczego.	Zachowanie lokalnych zasobów przyrodniczych.	Inwentaryzacja zasobów przyrodniczych.	30 000 zł	WFOŚiGW, PROW	2016 – 2020
		Ograniczanie zagrożeń dla lokalnej przyrody.	50 000 zł	WFOŚiGW, PROW	2016 – 2020
		Ochrona ekosystemów wodnych i łąkowych.	100 000 zł	WFOŚiGW, PROW	2016 – 2020
	Edukacja ekologiczna.	Promocja walorów przyrodniczych.	30 000 zł	WFOŚiGW, PROW	2016 – 2020
		Prowadzenie akcji i kampanii edukacyjnych.	40 000 zł	WFOŚiGW, PROW	2016 – 2020

VII. Wdrażanie i monitorowanie Planu Odnowy Miejscowości

1. Wdrażanie Planu Odnowy Miejscowości.

W celu skutecznego wdrażania Planu Odnowy Miejscowości Szuć szereg czynności powinno być podejmowanych przez mieszkańców Sołectwa oraz Urząd Gminy. Zadania dla mieszkańców Szuci zostały zdefiniowane następująco:

- rokroczne składanie wniosków do budżetu gminy w odpowiednim terminie,
- rokroczne przygotowanie wniosku na wykorzystanie funduszu sołeckiego,
- udział w konkursach celem uzyskania dofinansowania dla realizacji działań, również poza środkami budżetu gminy,
- udział mieszkańców wsi w szkoleniach podnoszących wiedzę, umiejętności i kompetencje niezbędne dla aktywizowania społeczności wiejskiej,
- podejmowanie działań zachęcających mieszkańców wsi do realizacji projektów/działań wymagających wkładu rzeczowego w postaci pracy,
- informowanie mieszkańców o podejmowanych działaniach,
- pilnowanie wyznaczonych terminów.

Zadania jakie mieszkańcy określili po stronie Urzędu Gminy Jedwabno to:

- informowanie mieszkańców wsi o terminach składania wniosków do budżetu gminy i na wykorzystanie funduszu sołeckiego,
- przekazywanie informacji o konkursach, w których sołectwo mogłoby uzyskać dofinansowanie dla realizacji zaplanowanych działań,
- przekazywanie informacji o szkoleniach, w których mieszkańcy mogliby uczestniczyć,
- informowanie mieszkańców o składanych przez gminę wnioskach na dofinansowanie działań inwestycyjnych wpisanych do POM.

2. Monitorowanie realizacji Planu Odnowy Miejscowości.

W zakresie monitoringu realizacji Planu Odnowy Miejscowości Szuć powinny to być działania wspólne zarówno mieszkańców wsi jak i samorządu gminnego. Wśród tych działań należy wymienić:

- przeprowadzanie analizy zrealizowanych działań i informowanie mieszkańców przynajmniej raz w roku,
- konsultacje z mieszkańcami w celu np. wpisania nowych potrzeb, aktualizowania planu,
- przeprowadzenie ankiety ewaluacyjnej wśród mieszkańców.

PRZEWODNICZĄCA
RADY GMINY JEDWABNO

Elżbieta Brzóska

